

Ekologija otočnih obiteljskih iznajmljivača

👤 Irena Dlaka 📅 Nedjelja 27.10.2024.

Pod zajedničkim nazivom "Obiteljski smještaj - način života, a ne rentijerstvo", objavljujemo niz članaka koje je pripremila prof. Irena Dlaka...

Otočani su, već zbog same činjenice da žive na "komadiću kopna okruženim morem", oduvijek jako svjesni ograničenosti svih mogućih resursa, počev od samog prostora (posebno plodnog tla), preko pitke vode i izvora energije do ljudske radne snage. "Održivi razvoj" im je u krvi, a "skrbnost" način života - treba trošiti razumno i koristiti što duže. S druge strane, turizam često troši nerazumno i "na kratke staze". Kako pomiriti turističke zahtjeve za "brzom" potrošnjom (i profitom) s očuvanjem prirodnih i ljudskih resursa? Mali otočni obiteljski iznajmljivači mogu biti dobar primjer.

(/images/novosti/2020-04/fontana-ml1960ih.jpg)

Fontana u čast dolaska vode u M. Lošinj 1960., fotografija iz zbirke F. Neretich

Lavor vode - ujutro za umivanje, tijekom dana za pranje ruku, a navečer za pranje nogu i zalijevanje "rožica". Toaletni papir - prvo komadići novina, pa listići, dok god ih je bilo u prodaji. Peglanje papirnatih salveta, ako su bile samo

zgužvane, a ne i zaprljane. Prekrajanje posteljine na način da bi gornja plahta postala donjom (koja se uvijek prva pokida). Lijepljenje oštećenog keramičkog posuđa, popravljjanje namještaja, ponovno korištenje tada još uvijek rijetke ambalaže... Prvi poslijeratni obiteljski iznajmljivači morali su se snaći kako su mogli i znali. Trgovine su bile rijetke, a roba široke potrošnje skupa.

(/images/novosti/2024-10/obiteljskismjestaj4_2_vransko_jezero.jpg) (/images/novosti/2024-10/

obiteljskismjestaj4_3_nova_cisterna.jpg) (/images/novosti/2024-10/

obiteljskismjestaj4_4_termostatska_slavina_za_tus.jpg) (/images/novosti/2024-10/

obiteljskismjestaj4_5_kotlovnica_solarnog_grijanja_vode.jpg) (/images/novosti/2024-10/

obiteljskismjestaj4_6_vanjska_izolacija_kuce.jpg) (/images/novosti/2024-10/

obiteljskismjestaj4_7_mala_solarna_elektrana.jpg) (/images/novosti/2024-10/

obiteljskismjestaj4_8_komposter_u_vrtu.jpg)Turisti su zahtijevali, a oni su se prilagođavali, no jedno nikako nisu mogli (i još uvijek ne mogu) "progutati" - bespotrebnu potrošnju (pitke) vode. Voda na bezvodnom otoku je "Božji dar" i njeno rasipanje je "teški grijeh" usporediv jedino s bacanjem kruha, koji, usput budi rečeno, otočani i danas suše te daju onima koji drže ovce. Malo Lošinjana pamti vrijeme prije izgradnje vodovoda, no mnogi se još uvijek sjećaju vremena ljetnih redukcija vode početkom 1980-ih, kada su stare vodovodne cijevi postale preuske, a pumpne stanice preslabe za sve veći broj turističkih smještajnih jedinica ne samo u novim obiteljskim kućama (Zagazinjine i Artatore kraj Malog Lošinja), već i u čitavim novim naseljima kao što su Bućanje kraj Nerezina i Zaglav kraj Miholašćice. Vodom su se punile kade i bačve, pralo se kao u vrijeme prije vodovoda, a zalijevanje vrtova bilo je zabranjeno. Vodovod je rekonstruiran, no kapaciteti će u sljedećih 40-ak godina nastaviti rasti, kao i zahtjevi za sve većom količinom vode "po glavi" turista. Poznata je činjenica da turisti troše više vode no što bi to doma radili, posebno u hotelima. Nova rekonstrukcija vodovoda je u tijeku, ali kapacitet Vranskog jezera, odakle se crpi pitka voda za cresko-lošinjsko otočje, ostaje uvijek isti. Bar za sada, jer tko zna što nam donose klimatske promjene. Sve češća i dulja razdoblja bez kiše stvaraju nelagodu, pa i strah kod lokalnog stanovništva dok promatraju promjene razine jezera koje im "život znači". Stoga je razumljivo da će obiteljski iznajmljivači kao tipični otočani upozoriti svoje goste da je voda kojom se tuširaju pitka (i time dragocjena), te ih uputiti kako ju razumno trošiti - treba zatvoriti vodu prilikom sapunanja, pranja zubiju i brijanja, a mokre ručnike osušiti i ponovo ih upotrijebiti. One koji se navečer vole hladiti pod tušem, iznajmljivači upućuju na noćno kupanje (u moru, naravno). Mnogi su potrošnju vode smanjili i ugradnjom štednih i termostatskih slavina, kao i postavljanjem sustava navodnjavanja "kap po kap" u svom vrtu. Oni koji su mudro sačuvali svoje stare cisterne ili čak dali sagraditi nove, zalijevaju vrtove kišnicom. Zelenilo oko kuća nije samo pitanje estetike, već i stvaranja ugodne mikroklimе u vrućim ljetnim danima.

Sve toplija ljeta primorala su obiteljske iznajmljivače na ugradnju klimatizacijskih uređaja. Turisti, koji inače doma jako paze koliko će struje potrošiti na klimatizaciju, dali su si oduška držeći klime upaljenima po cijeli dan i noć s termostatom postavljenim na 20°C i niže. Posljedično, računi za struju su "odletjeli u nebo". Trebalo je nešto poduzeti da se to suludo rasipanje energije smanji. Najljubaznije moguće, obiteljski iznajmljivači upozoravaju svoje goste da nema smisla uz upaljenu klimu držati otvoren prozor ili vrata, da temperatura hlađenja niža od 24-25°C jednostavno nije zdrava, da grilje služe za zaštitu prozorskog stakla od sunca (i po danu moraju biti zatvorene!) a ne za ukras i sl. "Žderači" električne energije su i bojleri. Nikad dovoljno tople vode za tuširanje (posebno u predsezoni i sezoni) te za pranje suđa, ručnika, robe, čak i kućnih ljubimaca. Obiteljski iznajmljivači su se prvi, još prije 30-ak godina, odlučili na ugradnju solarnog sustava grijanja vode. Bilo je to jednokratno skupo, no dugoročno vrlo isplativo i efikasno ulaganje na radost kako turista tako i samih ukućana - evo tople vode na pretek i to gotovo besplatno. Isto vrijedi i za energetske obnovu kuća (vanjska izolacija, energetska učinkovita stolarija), kao i za danas vrlo aktualne male krovne solarne elektrane. Bez ulaganja nema ni uštede! Obiteljski iznajmljivači to dobro znaju, jer u istoj kući žive cijelu godinu. I plaćaju (potencijalno visoke) račune i kada nema turista, pogotovo ako se zimi griju na struju. Termostat im je podešen na maksimalno 21°C, jer na otoku nitko nikada zimi nije po kući hodao u kratkim rukavima. Otočna "skrbnost" nije škrtost, već razumno trošenje.

Treba i razumno kupovati. Nakon loših iskustava s plastičnim stolicama koje pucaju pod sve težim turistima, krevetima od iverala koji se brzo razdrmaju i lome, plastificiranim kuhinjskim radnim površinama koje već nakon par godina izgledaju ofucano i sl., obiteljski iznajmljivači su shvatili da "nisu dovoljno bogati da kupuju jeftine stvari". Namještaj i oprema soba i apartmana moraju biti najbolje kvalitete koju si vlasnici mogu cjenovno priuštiti i, po mogućnosti, što više od prirodnih materijala koji omogućuju popravke i renoviranja. Osim toga, velika količina umjetnih materijala u prostoru (laminati, iverali, sintetičke tkanine) u kombinaciji s plastičnom stolarijom, lošom ventilacijom i

neprozračivanjem prostora donosi nevolje s raznim vrstama plijesni.

Plastika je jeftina, no cijena koju za nju plaćamo zdravljem je visoka. Teško ju je izbjeći u svakodnevici, što vidimo i po gomilama plastične ambalaže koju turisti ostavljaju u sobama i apartmanima. Sve veći broj obiteljskih iznajmljivača dočekuje svoje goste sa staklenim bocama punim vode u hladnjacima i platnenim vrećicama za kupovinu, dajući im time diskretno do znanja da smanje konzumaciju vode iz plastičnih boca i ne koriste plastične vrećice. Ostavili bi im i nekada sveprisutne papirnate "škartoce", no danas ih je teško nabaviti u maloprodaji. Razvrstavanje otpada se podrazumijeva, no ne misle svi turisti tako. Lakše im je sve baciti u isti koš ili kantu, što je posebno neugodno kada se tu nađu i ostaci hrane. Treba puno diplomatskog duha i strpljenja da im se objasni gdje što trebaju bacati i zašto baš tamo (npr. zeleni otpad u komposter iza kuće, jer nema gradskih kanti za tu svrhu), a da se ne uvrijede. Ponekad je lakše prešutjeti, navući rukavice i sam razvrstati ostavljeni otpad.

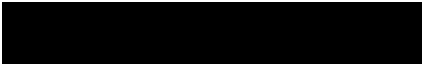
Obiteljski iznajmljivači njeguju i jedan poseban vid "ekologije" - onaj koji se odnosi na poštivanje lokalnog načina života. Nepisani je to "kodeks ponašanja" kojeg se svi, pa i turisti moraju pridržavati. Nema vikanja i glasne glazbe, lupanja vratima i nabijanja visokim potpeticama, rondanja kotačićima kofera i sl. rano ujutro, za vrijeme popodnevne "fjake" i kasno navečer. Nema feštanja po apartmanima ili uz roštilj u dvorištu do kasno u noć. Nije pristojno dovoditi prijatelje/ prijateljice u smještaj bez znanja iznajmljivača - ipak je to privatna obiteljska kuća. Svaku štetu ili kvar treba prijaviti što prije, jer na otoku uvijek nedostaje majstora i trgovina kojima bi se problem mogao riješiti na vrijeme, prije dolaska sljedećih turista. Psi trebaju biti uz gazdu, a ne švrljati (i vršiti nuždu) po vrtu iznajmljivača. Automobilima je ljeti mjesto na parkingu iznajmljivača, a ne u središtu mjesta, do kojeg je i tako jednostavnije doći pješice. Pješice ili biciklom može se i do većine dobrih plaža. Jede se u restoranima koji rade cijelu ili bar veći dio godine, jer oni moraju kvalitetom opravdati svoje cijene i kada nije gužva. Kupuju se lokalni proizvodi, jer tako znaš tko ti je i što prodao, a i lijepo je pomoći domaćim ljudima.

"Čovjek - ključ uspjeha u turizmu", geslo je koje automatski povezujemo s nagradama koje Hrvatska turistička zajednica dodjeljuje "djelatnicima godine" u turizmu. Među njima su i "pružatelji ugostiteljskih usluga smještaja u domaćinstvu", domaćini koji bi po definiciji trebali živjeti u smještaju koji iznajmljuju (ili bar negdje u blizini) i biti na usluzi svojim turistima. Obiteljski iznajmljivači dobro znaju koliko je to naporno i zahtjevno, jer većinu posla obavljaju sami, unutar obitelji. Svijesni ograničenosti svojih "ljudskih resursa", oni ostaju "mali", s prosječnim kapacitetom od šest kreveta. Optužiti ih za generiranje "overturizma" krajnje je neprikladno.

Zadnjih godina svima su puna usta "održivog turističkog razvoja" i "ekološkog/zelenog turizma" koji "nemaju alternative", no u stručnoj javnosti (a kamo li onoj široj) ne postoji konsenzus što bi konkretno ti pojmovi trebali značiti. Mnogi obiteljski iznajmljivači, posebno oni na otocima, odavno znaju što je "održivo" i "ekološko" u praksi. Kod njih nema "greenwashinga", manipulativnog zelenog marketinga koji se uvukao i u svijet turizma. Kod njih jedva da ima ikakvog zelenog marketinga. Bilo bi lijepo da im na ulazu, uz onu plavu tablu s krevetom i zvjezdicama, stoji i jedna zelena, s oznakom "eco-friendly". Nažalost, o takvoj tabli i kriterijima za njeno dobivanje stručnjaci iz Ministarstva turizma još nisu niti počeli razmišljati.

Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

LOŠINJ
BLACK FRIDAY
-50%

(/index.php/component/banners/click/223)

(/index.php/component/banners/click/107)

(/index.php/component/banners/click/224)

Servisne informacije

11 / 26
2024

Bez struje, 27. 11. 2024.

(/index.php/obavijesti/18602-bez-struje-27-11-2024)

11 / 26
2024

Bez vode, 26. 11. 2024.

(/index.php/obavijesti/18601-bez-vode-26-11-2024)

11 / 25
2024

Bez struje, 26. 11. 2024.

(/index.php/obavijesti/18595-bez-struje-26-11-2024)

11 / 22

(/index.php/obavijesti/18585-bez-

2024	Bez struje, 25. 11. 2024.	struje-25-11-2024)
	Katamaran M. Lošinj - Cres - Rijeka	(/index.php/obavijesti/102-katamaran-m-losinj-cres-rijeka)
06 / 14 2024	Katamaran Pula - M. Lošinj - Zadar	(/index.php/obavijesti/17877-katamaran-pula-m-losinj-zadar-2)
	Brodsko linija Ilovik - Mrtvaška	(/index.php/obavijesti/350-brodsko-linija-ilovik-mrtvaska)
	Trajekti Merag-Valbiska, Porozina-Brestova	(/index.php/obavijesti/84-trajekti)
	Brod M. Lošinj - Unije - Susak	(/index.php/obavijesti/101-brodsko-linija-m-losinj-unije-susak)

Najčitanije

- Budućnost obiteljskih iznajmljivača (/index.php/turizam/18563-buducnost-obiteljskih-iznajmljivaca)
- Zoran Milanović dolazi u Cres i Mali Lošinj (/index.php/u-politici/18538-zoran-milanovic-dolazi-u-cres-i-mali-losinj)
- Kamalić primio najviše priznanje Grada Malog Lošinja (/index.php/u-politici/18523-kamalic-primio-najvise-priznanje-grada-malog-losinja)
- Obećan završetak do lipnja 2026. godine (/index.php/u-razno/18526-obecan-zavrsetak-do-lipnja-2026-godine)
- Milanović s gradskim vodstvom o aktualnim planovima (/index.php/u-politici/18546-milanovic-s-gradskim-vodstvom-o-aktualnim-planovima)
- Milanović: EU nam neće pomoći da zaradimo novac (/index.php/u-politici/18547-milanovic-eu-nam-nece-pomoci-da-zaradimo-novac)

Najnovije

11 / 26 2024	Na manje otoke vlastitim brodom	(/index.php/u-razno/18603-na-manje-otoke-vlastitim-brodom)
11 / 26 2024	Bez struje, 27. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18602-bez-struje-27-11-2024)
11 / 26 2024	Bez vode, 26. 11. 2024.	(/index.php/obavijesti/18601-bez-vode-26-11-2024)
11 / 25 2024	Pobjede lošinjskih juniora i creskih dječaka	(/index.php/sportski/kosarka/18600-pobjede-losinjskih-juniora-i-creskih-djecaka)
11 / 25 2024	Objelodanjene pjesme skrivene u bilježnicama i knjigama	(/index.php/u-kulturi/18599-objelodanjene-pjesme-skrivene-u-biljeznicama-i-knjigama)
11 / 25 2024	Kako do vrha - pitajte Stipu Božića	(/index.php/u-razno/18598-kako-do-vrha-pitajte-stipu-bozica)
11 / 25 2024	Provedite Advent na čarobnom otoku Cresu	(/index.php/turizam/18597-provedite-advent-na-carobnom-otoku-cresu)

Na današnji dan:

...

OTOCI.NET (HTTP://WWW.OTOCI.NET/)

Kontakti (/index.php/kontakti)

Uvjeti korištenja (/index.php/koristenje)

Oglašavanje (/index.php/oglasavanje)

Impressum (/index.php/impressum)

[Privacy and cookie settings](#)

Managed by Google. Complies with IAB TCF. CMP ID: 300